

Sygn. akt **II AKa 144/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bogumiła Metecka-Draus
Sędziowie:	SA Andrzej Wiśniewski SA Stanisław Stankiewicz (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Anita Jagielska

przy udziale prokuratora Prokuratury Rejonowej w Gorzowie Wlkp. Pawła Jarockiego

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2018 r. sprawy

A. K. (1) i I. W. (1)

oskarżonych z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294§1 k.k. i inne

oraz **R. K. (1)**

oskarżonego z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i inne

na skutek apelacji wniesionych przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego i obrońców oskarżonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp.

z dnia 1 marca 2018 r., sygn. akt II K 116/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1) uchyla zawarte w punktach III, V, VIII i IX jego części dyspozytywnej orzeczenia o karach łącznych pozbawienia wolności i grzywny, wymierzonych wobec oskarżonych: I. W. (1) i R. K. (1) oraz rozstrzygnięcia w zakresie warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonych wobec nich kar łącznych pozbawienia wolności,

2) uchyla punkty I i VI jego części dyspozytywnej dotyczące czynów przypisanych oskarżonym A. K. (1), I. W. (1) i R. K. (1) oraz rozstrzygnięcia z tym związane, a zawarte w części dyspozytywnej: w punkcie V – dotyczące warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej wobec A. K. (1) kary pozbawienia wolności; w punkcie X podpunkt 1; w punkcie XI oraz zawarte w punkcie XIII rozstrzygnięcie o kosztach związanych z uchylonymi punktami I i VI – i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wielkopolskim do ponownego rozpoznania,

3) w ramach czynu przypisanego oskarżonej I. W. (1) w punkcie II części dyspozytywnej precyzuje, że doprowadziła ona R. P. (1) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 390.000 zł w postaci wskazanej w opisie czynu nieruchomości, zaś poniesiona przez R. P. (1) szkoda wyniosła 307.667 zł,

4) w ramach czynu przypisanego oskarżonemu R. K. (1) w punkcie VII części dyspozytywnej precyzuje, że niekorzystne rozporządzenie mieniem znacznej wartości w kwocie 390.000 zł dotyczyło wskazanej w opisie czynu nieruchomości, zaś poniesiona przez R. P. (1) szkoda wyniosła 307.667 zł, zaś jako podstawę wymiaru kary przyjmuje art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.,

5) na podstawie art. 69 § 1 k.k., art. 70 § 1 pkt 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., wykonanie orzeczonych w punktach II i VII części dyspozytywnej wyroku wobec oskarżonych: I. W. (1) i R. K. (1) kar pozbawienia wolności warunkowo zawiesza na okres próby lat 5 (pięciu);

6) w ramach orzeczenia o kosztach zawartego w punkcie XIII części dyspozytywnej ustala, że zasądzone od I. W. (1) i R. K. (1) wydatki na rzecz Skarbu Państwa wynoszą po 1/6 ich części;

II. utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok w pozostałej części;

III. zasądza od oskarżonych I. W. (1) i R. K. (1) koszty sądowe za postępowanie odwoławcze w 1/3 części od każdego z nich, zaś zwalnia ich od opłaty.

SSA Andrzej Wiśniewski SSA Bogumiła Metecka-Draus SSA Stanisław Stankiewicz

Sygn. akt **II AKa 144/18**

UZASADNIENIE

Prokurator Rejonowy w Gorzowie Wielkopolskim oskarżył A. K. (1) i I. W. (1) o to, że:

I. w okresie pomiędzy 15 września 2011 r., a 24 listopada 2011 r. w G. wspólnie i w porozumieniu, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wyzyskując przymusowe położenia W.i E. małżonków M. wynikające z ich trudnej sytuacji majątkowej, posługując się podrobionym oświadczeniem z dnia 24 listopada 2011 r. o zrzeczeniu się praw własności nieruchomości, którym A. K. (1) posłużył się w Sądzie Rejonowym Wydziale Ksiąg Wieczystych w dniu 02.02.2012 r., doprowadzili ich do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w postaci nieruchomości położonej w K., dla której w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wlkp. jest prowadzona księga wieczysta KW nr (...), nakładając na nich na mocy umów pożyczek z dnia 15.09.2011r. zawartej przed notariuszem G. M. (1) pod nr rep. (...) i umowy pożyczki zawartej w formie pisemnej z dnia (...) oraz zawartej w dniu 24.11.2011 r. przed notariuszem G. M. (1) pod nr rep. (...) obowiązek świadczenia niewspółmiernego świadczenia do wzajemnego w postaci odsetek w wysokości 20% w stosunku rocznym, wprowadzając ich w błąd co do rzeczywistego zamiaru przejęcia nieruchomości, którą to nieruchomość przejęli na skutek niespłacenia powyższych pożyczek, powodując straty w stosunku do mienia znacznej wartości w kwocie 429.000,00 PLN,

tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k., art. 270 § 1 k.k. i art. 304 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 294 § 1 k.k.:

II. w dniu 23 kwietnia 2012 r. w D. wspólnie i w porozumieniu, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadzili R. P. (1) do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w postaci nieruchomości położonej w G., obręb C., dla której w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wlkp. jest prowadzona księga wieczysta KW nr (...), w ten sposób, że wprowadzili go w błąd co do rzeczywistego terminu spłaty pożyczki i zamiaru przejęcia tej nieruchomości, którą to nieruchomość przejęli w dniu 24.11.2012 r. i następnie sprzedali, przed upływem ustnie umówionego terminu, powodując straty w stosunku do mienia znacznej wartości w kwocie 400.000,00 PLN,

tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.,

a nadto oskarżył R. K. (1) o to, że:

III. w okresie pomiędzy 15 września 2011 r., a 24 listopada 2011 r. w G., działając w zamiarze, aby A. K. (1) i I. W. (1), w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej,

wyzyskując przymusowe położenie W. i E. małżonków M. wynikające z ich trudnej sytuacji majątkowej, doprowadzili ich do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w postaci nieruchomości położonej w K., dla której w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wlkp. jest prowadzona księga wieczysta KW nr (...), nakładając na nich na mocy umów pożyczek z dnia 15.09.2011r. zawartej przed notariuszem G. M. (1) pod nr rep. (...) i umowy pożyczki zawartej w formie pisemnej z dnia 15.09.2011r. oraz zawartej w dniu 24.11.2011r. przed notariuszem G. M. (1) pod nr rep. (...) obowiązek świadczenia niewspółmiernego świadczenia do wzajemnego w postaci odsetek w wysokości 20% w stosunku rocznym, wprowadzili ich w błąd co do rzeczywistego zamiaru przejęcia nieruchomości, którą to nieruchomość przejęli na skutek niespłacenia powyższych pożyczek, ułatwił im działanie poprzez pośrednictwo w zawarciu umów, czynne nakłanianie małżonków M. do zawarcia umowy oraz zapewnianie o braku zamiaru przejęcia nieruchomości stanowiących umowę przewłaszczenia,

tj. o czyn z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 304 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

IV. w dniu 23 kwietnia 2012 r. w D., działając w zamiarze, aby A. K. (1) i I. W. (1), w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadzili R. P. (1) do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w postaci nieruchomości położonej w G., obręb C., dla której w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wlkp. jest prowadzona księga wieczysta KW nr (...), w ten sposób, że wprowadzili go w błąd co do rzeczywistego terminu spłaty pożyczki i zamiaru przejęcia tej nieruchomości, którą to nieruchomość przejęli w dniu 24.11.2012r. i następnie sprzedali, przed upływem ustnie umówionego terminu, ułatwił im działanie poprzez pośrednictwo w zawarciu umów, czynne nakłanianie R. P. (1) do zawarcia umowy oraz zapewnianie o braku zamiaru przejęcia nieruchomości stanowiących przedmiot przewłaszczenia,

tj. o czyn z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 11 marca 2016 r., wydanym w sprawie o sygn. akt II K 96/15, oskarżonych A. K. (1), I. W. (1) i R. K. (1) uniewinnił od popełnienia zarzucanych im czynów, zaś kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

W wyniku rozpoznania apelacji wniesionej przez Prokuratora Rejonowego w Gorzowie Wielkopolskim, Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z dnia 29 września 2016 r. (sygn. akt II AKa 101/16), uchylił powyższe orzeczenie i sprawę oskarżonych A. K. (1), I. W. (1) i R. K. (1) przekazał Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wielkopolskim do ponownego rozpoznania.

W jego wyniku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim wyrokiem z dnia 1 marca 2018 r. (sygn. akt II K 116/16), orzekł:

I. oskarżonych A. K. (1) i I. W. (1) uznał za winnych tego, że w okresie pomiędzy 15 września 2011 r. a 16 marca 2012 r. w G. działając wspólnie i w porozumieniu, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadzili W. i E. małżonków M. do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w postaci nieruchomości położonej w K., dla której w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wlkp. jest prowadzona księga wieczysta KW nr (...), na skutek zawarcia umów pożyczek z dnia 15 września 2011 r.: jednej – sporządzonej w formie aktu notarialnego przed notariuszem G. M. (1) (nr rep. (...)) i drugiej – sporządzonej w formie pisemnej z dnia 15 września 2011 r. oraz zawartej w dniu 24 listopada 2011 r. przed notariuszem G. M. (1) (nr rep. (...)), wprowadzając ich w błąd co do rzeczywistego zamiaru zawarcia tych umów – faktycznie mając na celu przejęcie prawa własności tej nieruchomości, którą to nieruchomość przejęli posługując się podrobionym oświadczeniem z dnia 24 listopada 2011 r. o rzeczeniu się prawa własności do tej nieruchomości, którym A. K. (1) posłużył się w Sądzie Rejonowym Wydziale Ksiąg Wieczystych w dniu 2 lutego 2012 r., a następnie zawarł z I. W. (1) umowę pożyczki na kwotę 150.000 zł oraz przewłaszczenia na zabezpieczenie tej umowy prawa własności do tej nieruchomości, czym działali na szkodę ww. pokrzywdzonych, powodując straty w stosunku do mienia znacznej wartości w kwocie 429.000 zł, tj. występku z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z 12 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1. k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył im kary po roku pozbawienia wolności, a

na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył im kary grzywny w wysokości po 200 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki za 50 zł.;

II. oskarżoną I. W. (1) uznał za winną tego, że w dniu 23 kwietnia 2012 r. w D. działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadzili R. P. (1) do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w postaci nieruchomości położonej w G., obrębie C., dla której w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim jest prowadzona księga wieczysta KW nr (...), w ten sposób, że wprowadziła go w błąd co do rzeczywistego terminu spłaty pożyczki wynikającej z umowy pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie z dnia 23 kwietnia 2012 r. oraz zamiaru zawarcia tej umowy – faktycznie mając na celu przejęcie prawa własności tej nieruchomości, a którą to nieruchomość przejęła w dniu 24 listopada 2012 r. i sprzedała przed upływem ustnie ustalonego terminu, czym działała na szkodę R. P. (1), powodując straty w stosunku do mienia znacznej wartości w kwocie 390.000 zł, tj. występku z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i za to na podstawie powołanych przepisów wymierzył jej karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki za 50 zł.;

III. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2. k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., orzeczone wobec oskarżonej I. W. (1) kary pozbawienia wolności i grzywny połączył i orzekł kary łączne roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 300 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki za 50 zł.;

IV. oskarżonego A. K. (1) uniewinnił od zarzutu popełnienia przestępstwa opisanego w pkt II części wstępnej wyroku;

V. na podstawie art. 69 § 1 k.k., art. 70 § 1 pkt 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., wykonanie orzeczonych wobec oskarżonego A. K. (1) – kary pozbawienia wolności oraz oskarżonej I. W. (1) – kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 5 lat;

VI. oskarżonego R. K. (1) uznał za winnego tego, że działając w zamiarze, aby A. K. (1) i I. W. (1), w okresie pomiędzy 15 września 2011 r. a 16 marca 2012 r. w G. działając wspólnie i w porozumieniu, w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru oraz w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadzili W. i E. małżonków M. do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w postaci nieruchomości położonej w K., dla której w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim jest prowadzona księga wieczysta KW nr (...), na skutek zawarcia umów pożyczek z dnia 15 września 2011 r.: jednej – sporządzonej w formie aktu notarialnego przed notariuszem G. M. (1) (nr rep. (...)) i drugiej – sporządzonej w formie pisemnej z dnia 15 września 2011 r. oraz zawartej w dniu 24 listopada 2011 r. przed notariuszem G. M. (1) (nr rep. A 8982/2011), wprowadzając ich w błąd co do rzeczywistego zawarcia tej umowy – faktycznie mając na celu przejęcie prawa własności tej nieruchomości, którą to nieruchomość przejęli posługując się podrobionym oświadczeniem z dnia 24 listopada 2011 r. o zrzeczeniu się prawa własności do tej nieruchomości, którym A. K. (1) posłużył się w Sądzie Rejonowym Wydziale Ksiąg Wieczystych w dniu 2 lutego 2012 r., a następnie zawarł z I. W. (1) umowy pożyczki na kwotę 150.000 (sto pięćdziesiąt tysięcy) zł oraz przewłaszczenia na zabezpieczenie tej umowy prawa własności do tej nieruchomości, czym działali na szkodę ww. pokrzywdzonych, powodując straty w stosunku do mienia znacznej wartości w kwocie 429.000 zł – ułatwił im takie działania poprzez pośrednictwo w zawarciu umów pożyczek, czynne nakłanianie małżonków M. do zawarcia tych umów oraz zapewnianie o braku zamiaru przejęcia nieruchomości, tj. występku z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zb. z art. 270 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z 12 k.k. i za to na podstawie art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierza karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki za 50 zł.;

VII. oskarżonego R. K. (1) uznał za winnego tego, że w dniu 23 kwietnia 2012 r. w D., działając w zamiarze, aby I. W. (1) doprowadziła R. P. (1) do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem w postaci nieruchomości położonej w G., obrębie C., dla której w Sądzie Rejonowym w Gorzowie Wielkopolskim jest prowadzona księga wieczysta KW nr (...), w ten sposób, że wprowadziła go w błąd co do rzeczywistego terminu spłaty pożyczki wynikającej z umowy pożyczki i przewłaszczenia na zabezpieczenie z dnia 23 kwietnia 2012 r. oraz zamiaru zawarcia tej umowy – faktycznie

mając na celu przejęcie prawa własności tej nieruchomości, a którą to nieruchomość przejęła w dniu 24 listopada 2012 r. i sprzedała przed upływem ustnie ustalonego terminu, czym działała na szkodę R. P. (1), powodując straty w mienia znacznej wartości w kwocie 390.000 zł – ułatwił jej to działanie poprzez pośrednictwo w zawarciu ww. umowy, czynne nakłanianie R. P. (1) oraz pomagającego mu F. R. (1) do zawarcia umowy oraz zapewnianie ich o braku zamiaru przejęcia nieruchomości stanowiącej przedmiot przewłaszczenia, tj. występku z art. 18 § 3 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i za to na podstawie powołanych przepisów wymierzył mu karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki za 50 zł;

VIII. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., orzeczone wobec oskarżonego R. K. (1) kary pozbawienia wolności i grzywny połączył orzekając kary łączne roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 300 stawek dziennych, przyjmując wysokość jednej stawki za 50 zł;

IX. na podstawie art. 69 § 1 k.k., art. 70 § 1 pkt 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego R. K. (1) kary łącznej pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 5 lat;

X. na podstawie art. 46 § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r., zobowiązał:

1) solidarnie oskarżonych A. K. (1), I. W. (1) i R. K. (1) do naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz W. i E. małżonków M. kwoty 59.000 zł,

2) solidarnie oskarżonych I. W. (1) i R. K. (1) do naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz R. P. (1) kwoty 307.667 zł;

XI. na podstawie art. 627 k.p.k. w zw. z § 11 ust. 1 pkt 2, ust. 2 pkt 5, § 15 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, zasądził solidarnie od oskarżonych A. K. (1), I. W. (1) i R. K. (1) na rzecz oskarżycielki posiłkowej E. M. (1) kwotę 10.774,80 zł,

XII. na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. w części uniewinniającej A. K. (1) kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa;

XIII. na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. i art. 633 k.p.k. zasądził od oskarżonych na rzecz Skarbu Państwa wydatki poniesione w toku postępowania: od A. K. (1) w 1/6 części, a od I. W. (1) i R. K. (1) po 1/3 części i zwolnił ich z obowiązku uiszczenia opłat.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli obrońcy oskarżonych oraz pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego - E. M. (1).

Obrońca oskarżonych A. K. (1), I. W. (1) i R. K. (1) (adw. K. K.) zaskarżył ten wyrok „co do punktów: I, II, III, V, VI, VII, VIII, IX, X, XI, XII, XIII” i na podstawie art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. zarzucił:

„I. błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mające istotny wpływ na jego treść, polegające na uznaniu:

- iż oskarżeni swym działaniem wyczerpali znamiona czynu z art. 286§1 kk, podczas gdy przy prawidłowo poczynionych ustaleniach faktycznych nie sposób uznać, iż oskarżeni działając w sposób umyślny doprowadzili M. i R. P. (1) do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem za pomocą wprowadzenia ich w błąd, zwłaszcza mając na względzie, iż to oni zgłosili się do oskarżonych z prośbą o udzielenie pożyczki, której potrzebowali jak najszybciej, a ponadto żadna z tych osób nie została wprowadzona w błąd, albowiem osoby te są przedsiębiorcami, umowy różnego rodzaju są przez nich zawierane częściej niż przez zwykłego obywatela, zaś w trakcie zawierania umów wszystkie okoliczności z nimi związane zostały im szczegółowo wyjaśnione przez funkcjonariusza publicznego, tj. notariusza;

- iż I. W. (1) popełniła czyn z pkt I części dyspozytywnej wyroku, podczas gdy z prawidłowych ustaleń faktycznych wynika, iż nie miała ona żadnego udziału w pożyczkach udzielanych na rzecz państwa M.;

- iż oskarżeni posłużyli podrobionym dokumentem, podczas gdy brak jest jakichkolwiek dowodów, aby dokument, o którym mowa z 24.11.2011 r. został podrobiony, zwłaszcza mając na względzie, że postępowanie w przedmiocie podrobienia, dokumentu zostało umorzone;
- iż I. W. (1) doprowadziła R. P. (1) do niekorzystnego rozporządzenia swoim mieniem, wprowadzając go w błąd co do rzeczywistego terminu spłaty pożyczki, podczas gdy I. W. (1), wbrew twierdzeniom Sądu nie przedłużała R. P. (1) terminu do spłaty pożyczki, brak jest jakichkolwiek dowodów mogących potwierdzić taką okoliczność, poza jedynie gołosłownymi twierdzeniami R. P. (1), zwłaszcza mając na względzie, że wszystkie czynności pomiędzy stronami były dokonywane pisemnie;
- oskarżona I. W. (1) doprowadziła do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez R. P. (1), co ułatwił jej R. K. (1), a także że I. W. (1) nie dotrzymała ustnie ustalonego terminu spłaty pożyczki przez pożyczkobiorcę na jej rzecz, podczas gdy ustne ustalenia przedłużające termin spłaty pożyczki nie miały miejsca;
- R. K. (1) ułatwił oskarżonym popełnienie czynów na szkodę M. i R. P. (1), podczas gdy pomógł on jedynie w kwestiach formalnych związanych z zawarciem pożyczki, co uczynił na prośbę S., nie ułatwiał im popełnienia przestępstw, albowiem takie nie zostały popełnione;
- R. K. (1) ułatwił I. W. (1) i A. K. (1) działania mające w ocenie Sądu na doprowadzenie M. i R. P. (1) do niekorzystnego rozporządzenia ich mieniem i w konsekwencji przejęcie przez oskarżonych ich nieruchomości, podczas gdy R. K. (1) w toku podejmowanych czynności reprezentował obie strony umowy, a co za tym idzie, umowy zostały sporządzone w taki sposób, aby żadna ze stron nie została pokrzywdzona;
- że oskarżeni I. W. (1) i A. K. (1) spowodowali straty w stosunku do mienia znacznej wartości na szkodę M. w kwocie 429.000 zł, co ułatwił im R. K. (1), podczas gdy Sąd nie wziął pod uwagę, że nieruchomość położona w K. przy ul. (...) była obciążona hipotecznie na rzecz banku (...)/G. na kwotę ponad 244.000 złotych, na dzień podpisywania aktu notarialnego zaległość hipoteczna wynosiła około 170.000 złotych i która to zaległość została spłacona przez I. W. (1) a nadto M. wzbogacili się o kwotę pożyczki, w części w której nie została zwrócona; a nadto A. K. (1) przeniósł własność nieruchomości na rzecz I. W. (1) na podstawie umowy przewłaszczenia - kwota pożyczki 150.000 złotych i nie miał nic wspólnego z dalszym rozporządzeniem tej nieruchomości;
- że oskarżona I. W. (1) spowodowała straty w stosunku do mienia znacznej wartości na szkodę R. P. (1) w kwocie 390.000 złotych, co ułatwił jej R. K. (1) podczas, gdy analiza akt sprawy wskazuje, że rzeczoną nieruchomość sprzedała firmie (...) LTD w L. za kwotę 100.000 złotych co nastąpiło w dniu 24.11.2012 roku a następnie ta firma sprzedała kolejnej osobie ową nieruchomość w dniu 25.03.2014 roku za kwotę 390.000 złotych;
- oskarżonych I. W. (1), R. K. (1), A. K. (1) winnych popełnienia czynów, pomimo poważnych, zasadnych wątpliwości w tym względzie, wynikających z całokształtu materiału dowodowego sprawy - w szczególności z dokumentów zgromadzonych w toku postępowania, a także zeznań świadka G. M. (1) oraz wyjaśnień samych oskarżonych konsekwentnie nie przyznających się do winy, wyjaśniających logicznie, spójnie i wiarygodnie, co wskazuje, iż oskarżeni nie dopuścili się zarzucanych im czynów;

II. obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia,

a mianowicie art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k., poprzez przekroczenie przez Sąd swobodnej oceny dowodów, polegającej na uznaniu, że:

- oskarżeni działali z góry powziętym zamiarem doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem małżonków M., poprzez wprowadzenie ich w błąd, mając na celu przejęcie własności nieruchomości, podczas gdy z całego zgromadzonego w toku postępowania materiału dowodowego, w tym zwłaszcza oryginałów dokumentów wynika, iż zawarcie w umowie przewłaszczenia na zabezpieczenie miało być jedynie zabezpieczeniem udzielonej M.

pożyczki, którą, jak zapewniali oskarżonych, w całości spłaca zaś jedyną korzyścią dla oskarżonych z tytułu udzielonej pożyczki miały być odsetki;

- oskarżeni posłużyli się podrobionym oświadczeniem z dnia 24.11.2011 r. o zrzeczeniu się prawa własności do nieruchomości, podczas gdy jest to jedynie dowolne ustalenie Sądu, nie poparte żadnymi dowodami, zwłaszcza mając na względzie, iż postępowanie w sprawie podrobienia dokumentu zostało umorzone;

- że R. P. (1) zgodził się na zawarcie pożyczki jedynie z uwagi na ustne przedłużenie terminu jej spłaty, podczas gdy jest to jedynie niczym niepotwierdzone twierdzenie, albowiem I. W. (1) wielokrotnie wyjaśniała, że nie przedłużała R. P. (1) terminu do jej spłaty, natomiast mówiła, że pieniądze musi odzyskać w terminie ustalonym pisemnie, albowiem będą jej potrzebne na planowaną inwestycję, co potwierdził współoskarżony R. K. (1), który wraz z I. W. (1), wbrew twierdzeniom Sądu, chciał jedynie osiągnąć zysk na odsetkach od udzielonej pożyczki, nie mieli oni zamiaru wejścia w posiadanie nieruchomości R. P. (1);
- małżonkowie M., a także F. R. (1), R. P. (1) są osobami, którym należy przyznać walor pełnej wiarygodności, zaś wyjaśnienia oskarżonych uznane zostały za niewiarygodne, podczas gdy zeznania świadków zostały przedłożone przez Sąd ponad treść dokumentów zgromadzonych w sprawie;
- M. ponieśli szkodę w wysokości 429.000 zł, podczas gdy nie przedstawili oni żadnych dowodów, iż rzeczywiście ponieśli straty w związku z inwestycjami na które pożyczali pieniądze, są to jedynie ich gołosłowne, niczym nieoparte twierdzenia, ponadto nawet nie wykazali oni, że pożyczone od oskarżonego pieniądze przeznaczyli na pokrycie kosztów związanych z planowaną inwestycją;

III. obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 7 k.p.k. poprzez:

-pominięcie przez Sąd dowodu z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy VI C 498/13 Sądu Rejonowego w Sulęcinie, w której powództwo zostało wytoczone przez R. P. (1), a który w pozwie podniósł, iż ustnie został przesunięty termin spłaty pożyczki, nie wskazując konkretnego terminu - miejsce to wykropkował, zaś jedynym świadkiem na tę okoliczność miał być F. R. (1) i powództwo to zostało oddalone w całości, a co pokazuje sposób działania w/w osób i stopień ich prawdomówności, dlatego też przeprowadzenie dowodu z tych akt mogłoby mieć wpływ na wynik niniejszej sprawy;

- brak wzięcia pod uwagę przez Sąd dowodów przemawiających na niekorzyść rzekomych pokrzywdzonych takich jak m.in. liczne egzekucje komornicze prowadzone przeciwko nim a wszczęte już po dokonanych pożyczkach, okoliczność, iż M. ustanowili w swoim małżeństwie rozdzielność majątkową, a w wyniku podziału majątku cały prawie majątek przypadł E. M. (1);

- brak odniesienia się przez Sąd do okoliczności, iż umowa rezerwacyjna pomiędzy I. W. (1) a państwem S. zawarta została miesiąc wcześniej niż podawała w swoich zeznaniach świadek K. S., a nadto po tak krótkim czasie cena domu wzrosła o 111.000 zł;

IV. obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 167 kpk poprzez zaniechanie przeprowadzenia przez Sąd z urzędu dowodu z przesłuchania w charakterze świadka notariusza G. M. (1) na okoliczność sporządzania aktu notarialnego pomiędzy oskarżonymi a M. i R. P. (1), która to okoliczność miała istotny wpływ na wynik sprawy, a nadto mogła doprowadzić do wydania wyroku uniewinniającego, zwłaszcza mając na względzie, iż Sąd w sposób dowolny i nieoparty żadnym wiarygodnym materiałem dowodowym uznał, że oskarżeni dopuścili się podrobienia oświadczenia, którym następnie się posłużyli”.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o: zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonych o od popełnienia zarzucanych im czynów, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonego A. K. (1) (adw. F. W.) zaskarżył powyższy wyrok w całości i na podstawie art. 438 pkt 1 i 2 k.p.k. zarzucił:

„I. obrazę przepisów prawa materialnego tj. art. 286 § 1 k.k. polegającą na jego niewłaściwym zastosowaniu i przypisania oskarżonemu tego przestępstwa w sytuacji gdy jego zachowanie nie wypełnia wszystkich znamion tego czynu, a mianowicie wprowadzenia w błąd co do rzeczywistego zamiaru zawarcia tych umów, w konsekwencji czego czyn przypisany oskarżonemu nie może być zakwalifikowany jako czyn z art. 286 §1 k.k.,

II. obrazę przepisów postępowania, mające wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., poprzez dowolną, nie zaś swobodną, ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego, rażąco łamiącą zasady wiedzy i doświadczenia życiowego oraz logiki, wyrażającą się w przyjęciu przez Sąd II Instancji, iż oskarżony zawierając umowy pożyczek i przewłaszczenia na zabezpieczenie działał z zamiarem bezpośrednim (kierunkowym] zaboru nieruchomości poprzez wprowadzenie pokrzywdzonych w błąd oraz przyjęcie za niewiarygodne w części wyjaśnienia oskarżonego gdy tymczasem były one logiczne i spójne zarówno w zakresie braku zamiaru popełnienia czynu zabronionego jak i pozostałych okoliczności faktycznych sprawy, co więcej w dużej mierze pokrywają się z pozostałym materiałem dowodowym w sprawie”.

Stawiając te zarzuty obrońca A. K. (1) wniósł o: zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanego mu czynu; ewentualnie, uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego - E. M. (1) zaskarżył powyższy wyrok „w zakresie punktu I, VI oraz w zakresie podpunktu 1. punktu X. części dyspozytywnej wyroku, tj. w części dotyczącej rozstrzygnięcia o wartości mienia naruszonego przez oskarżonych i tym samym wysokości naprawienia szkody należnego pokrzywdzonym oraz w części dotyczącej wysokości odsetek lichwiarskich” i na podstawie art. 438 pkt 3 k.p.k. zarzucił:

„I. błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść wydanego orzeczenia poprzez błędne przyjęcie, że wartość nieruchomości pokrzywdzonych M. wynosiła 429.000 zł w sytuacji, gdy sąd sam przyjmuje w swoim uzasadnieniu, że wartość ta jest niedoszacowana, a co nakładało na sąd obowiązek zweryfikowania wysokości szkody, albowiem miało to także wpływ na wysokość obowiązku naprawienia szkody,

2. błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść wydanego orzeczenia poprzez przyjęcie, że odsetki ustalone w umowie nie przekraczały granicznych wartości odsetek maksymalnych, w sytuacji, gdy prawidłowe wyliczenie wskazuje, że przy pierwszej pożyczce z dnia 15.09.2011 roku odsetki wyniosły 40% w skali roku, natomiast od drugiej pożyczki z 24.11.2011 roku wyniosły 60% w skali roku, która to okoliczność wpływa nie tylko na przyjętą kwalifikację prawną (błędne pominięcie art. 304 kk), ale także na wysokość naprawienia szkody poprzez konieczność zwrócenia pokrzywdzonym nadwyżki uiszczonych odsetek przewyższającą odsetki maksymalne.

Stawiające te zarzuty autor apelacji wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez przyjęcie wartości nieruchomości w wysokości 540.000 zł, przyjęcie dodatkowo kwalifikacji prawnej z art. 304 k.k. oraz uwzględnienie przy wyliczaniu wysokości naprawienia szkody zarówno prawidłowej wartości nieruchomości jak i przekroczenia wysokości odsetek maksymalnych nakazującego zwrot uiszczonych odsetek w części przewyższającej wysokość odsetek maksymalnych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Generalnie zasadna okazała się apelacja obrońcy oskarżonego A. K. (1) (adw. F. W.). Natomiast apelacja wniesiona przez obrońcę oskarżonych A. K. (1), I. W. (1) i R. K. (1) (adw. K. K.) zasługiwała na uwzględnienie tylko w ograniczonym zakresie. Tym niemniej te właśnie skargi odwoławcze implikowały konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku w określonej części, dotyczącej czynów przypisanych oskarżonym w punktach I i VI jego części dyspozytywnej (popełnionych na szkodę W. i E. małżonków M.) oraz rozstrzygnięć z tym związanych i przekazania w tym zakresie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wielkopolskim do ponownego rozpoznania. W tej zaś sytuacji merytoryczne

rozpoznanie zarzutów podniesionych w apelacji wywiedzionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego - E. M. (1), kwestionujących ustaloną wartość mienia w postaci nieruchomości, tudzież wysokość przyjętych odsetek - byłoby na obecnym etapie postępowania przedwczesne (art. 436 k.p.k.).

W pierwszej kolejności należy jednak odnieść się do apelacji obrońcy I. W. (1) i R. K. (1) (adw. K. K.) w części, w jakiej nie uwzględnił zarzutów i postulatów tej skargi odwoławczej, sformułowanych w zakresie kwestionowanych rozstrzygnięć, związanych z odpowiedzialnością w/w oskarżonych za przypisane im przestępstwa na szkodę pokrzywdzonego R. P. (1).

Sprawa przedmiotowa niewątpliwie nie należy do łatwych, tak w płaszczyźnie oceny zgromadzonego materiału dowodowego, a w ślad za tym dokonania prawidłowych ustaleń faktycznych, jak i w płaszczyźnie oceny prawnej przypisanych oskarżonym działań. Sąd I instancji nie uniknął wprawdzie pewnych, wskazanych poniżej uchybień, jednakże nie miały one takiej rangi, aby generalnie podważały istotę wszelkich rozstrzygnięć wyrażonych zaskarżonym wyrokiem.

W przekonaniu sądu odwoławczego, w odniesieniu do decyzji związanych z odpowiedzialnością karną oskarżonych I. W. (1) i R. K. (1) za przypisane im przestępstwa na szkodę R. P. (1) (punkty II i VII części dyspozytywnej wyroku), w postępowaniu ponownym Sąd I instancji procedował zgodnie z obowiązującymi przepisami, kierując się wynikającym z art. 2 § 2 k.p.k. nakazem dążenia do prawdy, prawidłowo i w sposób wyczerpujący (na ile było to możliwe), zgromadził i ujawnił kompletny materiał dowodowy (art. 410 k.p.k.), pozwalający na wydanie merytorycznego rozstrzygnięcia, a następnie poddał go generalnie rzetelnej analizie. Zaprezentowana (w powyższym zakresie) w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia tego materiału, zasadniczo jest przekonująca, wskazuje na dokonanie trafnych ustaleń faktycznych oraz wyprowadzenie prawidłowych wniosków co do winy oskarżonych I. W. (1) i R. K. (1) (w zakresie przypisanych im czynów, popełnionych na szkodę R. P. (1)) oraz subsumpcji prawnej ich zachowania, tudzież - w konsekwencji i orzeczonych kar. Jednocześnie logiczne uzasadnienie zaskarżonego wyroku (w omawianej części), zawiera rzetelną jurystyczną analizę istotnych w sprawie faktów, tudzież ocenę wszelkich kwestii (w tym i podnoszonych w omawianej apelacji obrońcy), stąd też w szerokim zakresie można się doń odwołać, bez zbędnego powtarzania in extenso szczegółowej argumentacji Sądu Okręgowego. W przekonaniu sądu odwoławczego przedstawiona w tej części pisemnych motywów wyroku analiza i ocena poszczególnych dowodów, spełnia wymagania określone w art. 424 k.p.k. (nota bene zarzutu takiego nie stawia nawet skarżący adw. K. K.) oraz w żadnym razie nie pozwala na uznanie, że Sąd I instancji przekroczył granice swobody zakreślone zasadą wyrażoną w art. 7 k.p.k., tudzież dopuścił się obrazy przepisów postępowania (art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. oraz art. 167 k.p.k.), a wreszcie - dokonał błędnych ustaleń faktycznych. Przedmiotem rozważań tegoż sądu były bowiem przy tym nie tylko dowody obciążające oskarżonych, ale również wszelkie dowody temu przeciwnie, zaś dokonana ocena materiału dowodowego, uwzględnia regułę sformułowaną w art. 7 k.p.k., słowem zgodna jest z zasadami prawidłowego rozumowania, wiedzy i doświadczenia życiowego i nie zawiera błędów logicznych, zaś pisemne motywy zaskarżonego wyroku pozwalają na pełną kontrolę procesu myślowego, który przebiegał w czasie narady i doprowadził: z jednej strony - do wniosku o sprawstwie i winie (w powyższym zakresie) oskarżonych I. W. (1) i R. K. (1), zaś z drugiej strony - do uniewinnienia oskarżonego A. K. (1) od stawianego mu zarzutu. Warto zauważyć, że Sąd Okręgowy wykonał także uprzednie zalecenia sądu ad quem (vide uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 29 września 2016 r., sygn. akt II AKa 101/16 - k. 1555-1559v), zaś skarżący nie stawia nawet zarzutu obrazy przepisu art. 442 § 3 k.p.k. Natomiast w przeciwieństwie do tychże pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, wniesiona przez obrońcę I. W. (1) i R. K. (1) apelacja (w części dotyczącej zakresu odpowiedzialności w/w oskarżonych za przypisane im przestępstwa popełnione na szkodę R. P. (1)), pomijała wręcz podstawowe dla rozstrzygnięcia sprawy dowody, zaś uzasadnienie omawianej części tej skargi odwoławczej było zupełnie nieprzekonujące. Przede wszystkim zarzuty, a zwłaszcza argumentacja tej apelacji obrońcy w zdecydowanej większości dotyczy czynów zarzucanych na szkodę W. i E. małżonków M., a nadto w sposób zbiorczy odnosi się do poczynionych ustaleń faktycznych. Tyle tylko, że nawet częściowe podzielenie argumentacji skarżącego przez sąd ad quem (tudzież stanowiska zawartego w apelacji obrońcy A. K. (1)), skutkujące uchYLENIEM zaskarżonego wyroku w określonym zakresie z przekazaniem tej części sprawy do ponownego rozpoznania

(o czym poniżej), nie oznacza przecież zakwestionowania całości rozstrzygnięć zawartych w zaskarżonym orzeczeniu Sądu I instancji.

Mianowicie istota apelacji obrońcy I. W. (1) i R. K. (1) sprowadza się do tezy, że Sąd Okręgowy ignorując nakazy uwzględnienia wszystkich okoliczności występujących w sprawie, a więc także tych, które przemawiają na korzyść oraz tłumaczenia nie dających się usunąć wątpliwości na korzyść oskarżonych, dokonał dowolnej, a nie swobodnej oceny zgromadzonych dowodów, co w konsekwencji doprowadziło do błędnego przypisania im odpowiedzialności za przestępstwa popełnione na szkodę R. P. (1). Z takim stanowiskiem zgodzić się nie sposób. Rzecz bowiem w tym, że do wysunięcia zarzutu naruszenia dyrektywy art. 7 k.p.k. dalece niewystarczające jest to, że przyjęte przez Sąd Okręgowy założenia dowodowe nie odpowiadają preferencjom skarżącego, który zebrany w sprawie materiał dowodowy potraktował w sposób nadzwyczaj wybiórczy i dowolny, przytaczając oraz powołując się na te tylko fragmenty, które w jego mniemaniu miałyby wspierać zarzuty wniesionych apelacji. W tym miejscu - jedynie dla porządku - po raz kolejny trzeba przypomnieć, że przekonanie sądu o wiarygodności jednych dowodów i niewiarygodności innych pozostaje pod ochroną przepisu art. 7 k.p.k., jeżeli tylko: 1) jest poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy główniej całokształtu okoliczności sprawy; 2) stanowi wyraz rozważenia wszystkich okoliczności przemawiających, zarówno na korzyść, jak i niekorzyść oskarżonego; 3) jest zgodne ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego a nadto zostało logicznie uargumentowane w uzasadnieniu wyroku (vide np. wyroki SN: z 09.11.1990 r., WRN 149/90, OSNKW 1991, z. 7-9, poz. 41; z 04.07.1995 r., II KRN 72/95, LEX nr 162495; z 03.09.1998 r., V KKN 104/98, Prok. i Pr. 1999/2/6; postanowienia SN: z 01.09.2010 r., IV KK 78/10, OSNwSK 2010/1/1653; z 18.12.2012 r., III KK 298/12, LEX nr 1232292; z 28.04.2015 r., II KK 89/15, LEX nr 1682543; z 15.03. 2018 r., II KK 91/18, LEX nr 2473785; z 11.04.2018 r., IV KK 104/18, LEX nr 2498022). Tymczasem obrońca I. W. (1) i R. K. (1) nie wykazał (w odniesieniu do powyższych rozstrzygnięć, dotyczących odpowiedzialności karnej w/w oskarżonych), aby którykolwiek z powyższych warunków nie został *in concreto* dotrzymany. Z kolei okoliczność, że w przedmiotowej sprawie oceniono poszczególne dowody, w aspekcie ich wiarygodności, nie w taki sposób, jak życzyłby sobie tego skarżący wcale jeszcze nie oznacza, że w procesie ich weryfikacji doszło do naruszenia reguł wyrażonych w art. 7 k.p.k. Naturalnie odmienna ocena dowodów - korzystna dla oskarżonych I. W. (1) i R. K. (1) - jest prawem ich obrońcy, jednakże nie wynika z niej samo przez się, by taka analiza dokonana w niniejszej sprawie (w omawianej części, skutkującej przypisaniem w/w określonych przestępstw w punktach II i VII części dyspozytywnej wyroku - na szkodę R. P. (1)) - charakteryzowała się dowolnością.

Odnosząc się natomiast do konkretnej argumentacji omawianej apelacji obrońcy, wypada zauważyć, że drugi z jej zarzutów został sformułowany w sposób nieprawidłowy. Nie jest bowiem prawidłowe jednoczesne podnoszenie obrazy art. 7 k.p.k. i art. 5 § 2 k.p.k. Wadliwa może być bowiem albo ocena dowodów, albo nie dające się usunąć wątpliwości nie zostały rozstrzygnięte na korzyść oskarżonego, co może nastąpić przecież dopiero po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w zgodzie z wymogami art. 7 k.p.k. (zob. np. postanowienie SN z 20.09.2017 r., III KK 194/17, LEX nr 2397572). Jeśli natomiast chodzi o podniesiony w dalszych akapitach uzasadnienia tej skargi odwoławczej zarzut obrazy przepisu art. 5 § 2 k.p.k. (str. 5 *in fine* apelacji), to fakt jego wyartykułowania przez skarżącego zdaje się wskazywać na odmienne pojmowanie zasady *in dubio pro reo* w procesie karnym. Rzecz jednak w tym, że reguła ta nie może stwarzać pretekstu do uproszczonego traktowania wątpliwości, albowiem - jak wyraźnie wynika z brzmienia w/w przepisu - ma ona zastosowanie dopiero wtedy, gdy mimo wszelkich starań organu prowadzącego postępowanie nie da się usunąć występujących wątpliwości. Jest to więc swoista ostateczność - „dyrektywa ostatecznego wyjścia”. Stąd skarżący nie można zasadnie stawiać zarzutu obrazy art. 5 § 2 k.p.k. podnosząc wątpliwości strony, co do treści ustaleń faktycznych, albowiem dla oceny czy w sprawie doszło do naruszenia powyższego przepisu istotne jest jedynie to, czy sąd orzekający powziął wątpliwości co do treści ustaleń faktycznych i wobec braku możliwości ich usunięcia rozstrzygnął je na niekorzyść oskarżonego. Natomiast jeżeli z materiału dowodowego wynikają różne wersje wydarzeń, to nie jest to równoznaczne z istnieniem nie dających się usunąć wątpliwości w rozumieniu w/w reguły, bo w takim przypadku sąd ten zobowiązany jest do dokonania ustaleń na podstawie swobodnej oceny dowodów i dopiero wówczas, gdy wątpliwości nie zostaną usunięte, należy tłumaczyć je na korzyść oskarżonego. W wypadku zatem, gdy pewne ustalenia faktyczne zależne są od dania wiary tej lub innej grupie dowodów, czy też na przykład dania wiary lub odmówienia wiary wyjaśnieniom oskarżonego, względnie zeznaniom pokrzywdzonego, nie można mówić o naruszeniu omawianej zasady, a ewentualne zastrzeżenia co do oceny wiarygodności konkretnego dowodu

lub grupy dowodów rozstrzygane mogą być jedynie na płaszczyźnie utrzymania się przez sąd w granicach sędziowskiej swobody ocen, wynikającej z treści art. 7 k.p.k., lub też ewentualnie przekroczenia przez sąd tych granic i wkroczenia w sferę dowolności ocen (zob. np. wyroki SN: z 14.05.1999 r., IV KKN 714/98, Prok. i Pr. 2000/4/8; z 11.10.2002, V KKN 251/01, Prok. i Pr. 2003/11/5; postanowienia SN: z 13.05.2002r, V KKN 90/01, LEX nr 53913; z 25.06.2003 r., IV KK, LEX nr 80290; z 04.04.2018 r., V KK 68/18, LEX nr 2488989). Skoro przepis art. 5 § 2 k.p.k. dotyczy wątpliwości, które poweźmie sąd, a nie strona procesu, to warto zauważyć, że treść pisemnych motywów zaskarżonego wyroku w ogóle nie wskazuje, aby Sąd Okręgowy in concreto zasygnalizował i przedstawił swoje wątpliwości, zaś nie mogąc ich usunąć rozstrzygnął je (w odniesieniu do przypisanych im przestępstw na szkodę R. P. (1)) - na niekorzyść oskarżonych I. W. (1) i R. K. (1).

W szczególności nie sposób podzielić argumentacji skarżącego obrońcy, że doszło do obrazy przepisów art. 5 § 2 k.p.k. w zw. z art. 7 k.p.k. poprzez uznanie, że „ R. P. (1) zgodził się na zawarcie pożyczki jedynie z uwagi na ustne przedłużenie terminu jej spłaty, podczas gdy jest to jedynie niczym niepotwierdzone twierdzenie, albowiem I. W. (1) wyjaśniła, że nie przedłużała R. P. (1) terminu jej spłaty, natomiast mówiła, że pieniądze musi odzyskać w terminie ustalonym pisemnie, albowiem będą jej potrzebna na planowaną inwestycję, co potwierdził współoskarżony R. K. (1), który wraz z I. W. (1), wbrew twierdzeniom Sądu chciał jedynie osiągnąć zysk na odsetkach od udzielonej pożyczki, nie mieli oni zamiaru wejścia w posiadanie nieruchomości R. P. (1)” (str. 4-5 apelacji). Do wszystkich tych okoliczności, związanych z wprowadzeniem pokrzywdzonego R. P. (1) w błąd co do rzeczywistego terminu spłaty pożyczki, Sąd Okręgowy wnikliwie odniósł się w pisemnych motywach swego rozstrzygnięcia. Skarżący zdaje się nie zauważać, że zarówno I. W. (1), jak i R. K. (1) zapewniali R. P. (1) już podczas wstępnych negocjacji, jak też potwierdzali w dniu podpisywania umowy, że pomimo zawarcie umowy w formie pożyczki (akcie notarialnym) formalnego terminu jej zwrotu na dzień 22 listopada 2012 r., możliwe będzie przedłużenie tego terminu na okres kolejnych 2 miesięcy i te właśnie zapewnienia skłoniły pokrzywdzonego R. P. (1) do podpisania aktu notarialnego (na str. 25-29 i 34-35 uzasadnienia SO). W rzeczywistości przecież R. P. (1) w ustnie ustalonym terminie (dłuższym niż to wynikało z aktu notarialnego) wpłacił wynikające z zobowiązania pieniądze na konto I. W. (1), jednakże po pewnym czasie kwota ta została przez w/w oskarżoną mu zwrócona. W odniesieniu do lapidarnej argumentacji skarżącego, odwołującego się jedynie do wyjaśnień oskarżonych I. W. (1) i R. K. (1), Sąd I instancji dokonując adekwatnych ustaleń faktycznych, odwoływał się nie tylko do dowodów w postaci logicznych i spójnych relacji pokrzywdzonego R. P. (1) oraz świadka F. R. (1), ale i reguł logiki doświadczenia życiowego i realiów działalności gospodarczej pokrzywdzonego, o czym wprost przekonują rzetelne (w omawianej części) pisemne motywy zaskarżonego wyroku (str. 25 in medio uzasadnienia SO). Na tej właśnie podstawie Sąd I instancji poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, iż zarówno oskarżona I. W. (1), jak i oskarżony R. K. (1) na etapie zawierania umowy zapewniali pokrzywdzonego R. P. (1) o możliwości spłaty pożyczki w terminie dłuższym, aniżeli ten wynikający z literalnego brzmienia umowy pożyczki zawartej w formie aktu notarialnego (tj. w styczniu lub nawet kwietniu następnego roku) oraz, że wobec tych zapewnień ze strony w/w oskarżonych R. P. (1) zgodził się na określenie w umowie pożyczki terminu spłaty do dnia 22.11.2012 r. (por. też str. 12 uzasadnienia SO). Sąd odwoławczy w pełni aprobuje również argumentację zaprezentowaną przez Sąd I instancji, iż twierdzenia początkowo ujawniane jedynie w wyjaśnieniach oskarżonego R. K. (1), a następnie również w wyjaśnieniach oskarżonej I. W. (1), odnośnie terminu na jaki miała być zawarta umowa, jawią się jako niewiarygodne choćby w świetle zasad doświadczenia życiowego, jak również specyfiki działalności pokrzywdzonego R. P. (1), zajmującego się sezonową sprzedażą ozdób choinkowych oraz podobnych towarów bożonarodzeniowych, a także działalności F. R. (1), trudniącego się sprzedażą fajerwerków.

Odnosząc się natomiast do kwestionowanej w omawianej apelacji wiarygodności relacji świadka F. R. (1), tudzież odmowie wyjaśnieniom składanym przez I. W. (1) i R. K. (1) tego waloru, warto przypomnieć, że w takich sprawach jak przedmiotowa, wręcz nie do przecenienia jest też znaczenie zasady bezpośredniości. Wszakże przekonanie o prawdziwości, czy kłamliwości wypowiedzi konkretnej osoby kształtowane jest nie tylko w oparciu o treść tej wypowiedzi, ale równie istotne znaczenie mają wrażenia bezpośrednie, odnoszone przez skład orzekający podczas przesłuchania. Obserwacja stanu intelektualnego i emocjonalnego przesłuchiwanego, sposobu reagowania na zadawane pytania, czy ujawnione rozbieżności, sposobu zachowania się wobec innych uczestników postępowania i szereg innych okoliczności, pozwala na pełną i wszechstronną ocenę ich wiarygodności. Przyznanie zatem przez Sąd

I instancji w przedmiotowej sprawie wiarygodności zeznaniom złożonym przez świadka F. R. (1), wspartym relacjami pokrzywdzonego R. P. (1) oraz uznanie, że wyjaśnienia I. W. (1) i R. K. (1) (w omawianym zakresie) generalnie nie mogą być podstawą kluczowych ustaleń w sprawie, nie było dotknięte żadnym z tych uchybień i stąd też sąd odwoławczy nie miał żadnych podstaw do odmiennego uznania, że to właśnie zeznania pokrzywdzonego były niewiarygodne, a szczerze i obiektywnie prawdziwe (w odniesieniu do oszustwa popełnionego na szkodę R. P. (1)) były jedynie – jak utrzymuje skarżący - właśnie wyjaśnienia w/w oskarżonych. Zresztą negatywna ocena wyjaśnień prezentowanych przez oskarżoną I. W. (1) na rozprawie, która starała się dopasować swoją wersję wydarzeń do twierdzeń oskarżonego R. K. (1) (włącznie z próbą prostowania wyjaśnień składanych w czasie procesu), była w wykonaniu Sądu I instancji tak miazdząca (str. 24-27 uzasadnienia SO), że nie dziwi fakt, iż autor omawianej apelacji nie zawarł w jej motywach – w tym aspekcie – jakichkolwiek logicznych argumentów.

Chybiony okazał się także kolejny (nr III) zarzut obrazy przepisów postępowania – art. 7 k.p.k., co miało polegać na „ pominięciu przez Sąd dowodu z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy VI C 498/13 Sądu Rejonowego w Sulęcinie, w której powództwo zostało wytoczone przez R. P. (1), a który w pozwie podniósł, iż ustnie został przesunięty termin spłaty pożyczki, nie wskazując konkretnego terminu - miejsce to wykropkował, zaś jedynym świadkiem na tę okoliczność miał być F. R. (1) i powództwo to zostało oddalone w całości (...)”. Zarzut ten nie został w ogóle przez skarżącego racjonalnie uzasadniony, gdyż część motywacyjna zawiera de facto jedynie literalne powtórzenie tezy zarzutu (zob. str. 11 apelacji in fine). Nadto zarówno lektura akt sprawy, podobnie jak i treść apelacji nie wskazują także, aby stawiający ten zarzut obrońca I. W. (1) i R. K. (1) składał jakikolwiek wnioski w kierunku odpowiedniego uzupełnienia postępowania dowodowego o określone dokumenty, jakie mają rzekomo znajdować się w aktach innej sprawy cywilnej. Nie sposób także pominąć, że zarzut obrazy prawa procesowego może zostać uznany przez sąd odwoławczy za zasadny i skuteczny tylko wówczas, gdy spełnione są dwa warunki. Mianowicie pierwszy z nich to rzeczywiste naruszenie przez sąd I instancji określonego przepisu prawa procesowego oraz wskazanie przez skarżącego sposobu jego naruszenia. Drugi natomiast warunek, to wynikający z treści art. 438 pkt 2 k.p.k. obowiązek wykazania przez autora apelacji obrazy danego przepisu prawa procesowego na treść wyroku. Tych zaś warunków skarżący (w omawianej części apelacji) nie dochował.

Nie zasługiwał na uwzględnienie także kolejny zarzut obrońcy I. W. (1) i R. K. (1) (nr IV) obrazy przepisów postępowania, a mianowicie art. 167 k.p.k., „poprzez zaniechanie przeprowadzenia przez Sąd z urzędu dowodu z przesłuchania w charakterze świadka notariusza G. M. (1) na okoliczność sporządzania aktu notarialnego pomiędzy oskarżonymi a M. i R. P. (1), która to okoliczność miała istotny wpływ na wynik sprawy, a nadto mogła doprowadzić do wydania wyroku uniewinniającego, zwłaszcza mając na względzie, iż Sąd w sposób dowolny i niepoparty żadnym wiarygodnym materiałem dowodowym uznał, że oskarżeni dopuścili się podrobienia oświadczenia, którym następnie się posłużyli”. Przedstawiając określoną argumentację obrońca zdaje się nie dostrzegać, że nie tylko sąd, ale i strony mają obowiązek respektować odpowiednie zasady procesowe. Wydaje się bowiem, że w tym wypadku to apelujący naruszył zasadę lojalności uczestników procesu. Sąd ma obowiązek inicjatywy dowodowej, gdy stwierdzi, że uzyskane dowody są niepełne i nasuwają wątpliwości co do stanu faktycznego albo gdy grozi rażąca niesprawiedliwość wyroku. Sąd Okręgowy na rozprawie w dniu 15 lutego 2018 r. wydał przecież stosowne postanowienie (na podstawie art. 394 § 2 k.p.k. w zw. z art. 391 § 1 k.p.k.) o uznaniu za ujawnione bez odczytywania zeznań świadka G. M. (1) – za zgodą stron (a zatem także i za zgodą obecnego na rozprawie obrońcy I. W. (1) i R. K. (1) – k. 2048 - 2049). Jednak ani wówczas, ani też w późniejszym terminie obrońca w ogóle nie składał nawet wniosku o uzupełnienie przewodu sądowego o bezpośrednie przesłuchanie G. M. (1). Wydaje się też, że nie jest obowiązkiem sądu działanie za stronę, którą reprezentuje profesjonalny podmiot, zaś aktywność dowodową obrońcy, w perspektywie art. 167 k.p.k., uznać należy wręcz za jego obowiązek. Nie do zaakceptowania jest zatem taki stan rzeczy w którym obrońca, zachowując się pasywnie, liczy jedynie na określoną inicjatywę ze strony sądu, by następnie swoje zastrzeżenia podnieść dopiero w apelacji (zob. np. postanowienia SN: z 14.12.2017 r., V KK 411/17, LEX nr 2417599; z 04.02.2015 r., V KK 318/14, LEX nr 1652730). Jednocześnie brak jakiegokolwiek aktywności obrońcy postulowanym zakresie (dopuszczenie w/w dowodu), nie może czynić zasadnym zarzutu nieprzeprowadzenia takiego dowodu, tj. obrazy art. 167 k.p.k., skoro skarżący sam optował za określoną decyzją procesową (ujawnieniu relacji G. M. (1)).

W przekonaniu sądu odwoławczego chybiony okazał się również podstawowy zarzut skarżącego (nr I) z art. 438 pkt 3 k.p.k., zaś artykułowany jako „błędy w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku, mające istotny wpływ na jego treść, polegające na uznaniu, że oskarżeni swym działaniem wyczerpali znamiona czynu z art. 286 § 1 k.k.” (w odniesieniu do przestępstw przypisanych I. W. (1) i R. K. (1) na szkodę R. P. (1)). W szczególności nie sposób zaaprobować twierdzeń obrońcy, iż Sąd I instancji błędnie ustalił, iż oskarżony R. K. (1) ułatwił oskarżonej I. W. (1) popełnienie przestępstwa na szkodę R. P. (1), podczas gdy – w przekonaniu skarżącego - pomógł on jedynie w kwestiach formalnych związanych z zawarciem umowy pożyczki oraz w toku podejmowanych czynności reprezentował obie strony umowy. Sąd odwoławczy w pełni aprobuje ustalenia dokonane przez Sąd I instancji, w oparciu o zebrany i wnikliwie rozpatrzony materiał dowodowy, iż oskarżony R. K. (1), jako pełnomocnik I. W. (1), był „spiritus movens” wszelkich działań mających doprowadzić do zawarcia umowy pożyczki z pokrzywdzonym R. P. (1), w szczególności nakłaniał on R. P. (1) oraz F. R. (1) do zawarcia umowy z I. W. (1) oraz zapewniał w/w osoby o braku zamiaru przejęcia nieruchomości, nadto był również aktywnym uczestnikiem czynności notarialnych oraz autorem projektu umowy pożyczki zawartej w formie aktu notarialnego (str. 11 i 27 uzasadnienia SO).

Nietrafna była też argumentacja skarżącego, wskazującego na rzekome błędne ustalenie w zakresie wartości nieruchomości R. P. (1). Okoliczność, że została ona następnie, w dniu 24.11.2012 r., sprzedana firmie (...) Ltd. z siedzibą w L. za kwotę 100.000 zł, pozostaje bez znaczenia dla ustalenia wysokości szkody poniesionej przez pokrzywdzonego R. P. (1). W ocenie sądu odwoławczego słuszna była bowiem konstatacja Sądu Okręgowego, iż wartość nieruchomości pokrzywdzonego R. P. (1), należało ustalić zgodnie z wyceną dokonaną w dacie sprzedaży przez (...) Ltd., jako najbardziej zbliżoną do ówczesnych wartości rynkowych. Wartość nieruchomości na dzień orzekania była bowiem niemożliwa do ustalenia, z uwagi na brak wiedzy na temat jej aktualnego stanu faktycznego (str. 40 uzasadnienia SO).

Ponownie należy też podkreślić, że dla skuteczności zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, niezbędnym jest przedstawienie nie samej tylko polemiki z ustaleniami sądu wyrażonymi w uzasadnieniu orzeczenia, ale wykazanie konkretnych uchybień w ocenie materiału dowodowego, jakich dopuścił się tenże sąd w świetle zasad logicznego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, jednak temu zadaniu skarżący nie sprostał. Szeroka i należycie umotywowana argumentacja pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, a dotycząca kwestii sprawstwa oskarżonych I. W. (1) i R. K. (1), czyni całkowicie zbędnym i po części nieracjonalnym, przywoływanie w tym miejscu po raz wtóry tych wszystkich racji i dowodów, które legły u podstaw zaskarżonego rozstrzygnięcia w omawianym zakresie (tj. oszustwa dokonanego na szkodę R. P. (1)), skoro Sąd Apelacyjny generalnie ją podzielił. W tym miejscu poczynić należy uwagę, że tego rodzaju postąpienie sądu odwoławczego nie pozostaje w sprzeczności z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Jak bowiem stwierdził Europejski Trybunał Praw Człowieka, z art. 6 Konwencji wynika ogólny obowiązek sporządzania uzasadnień wyroków przez sądy krajowe, jednakże nie może on być rozumiany jako wymóg dokładnego udzielania odpowiedzi na każdy argument stron, oddalając zatem apelację (czy kasację) sądy orzekające w przedmiocie środka zaskarżenia, mogą po prostu powołać się na uzasadnienie wyroków sądów niższych instancji (vide sprawa Arnold G. Cornelis przeciwko Holandii, POESK Nr 1-2/2004). Reasumując, analiza materiału aktowego przedmiotowej sprawy, w tym treści pisemnych motywów zaskarżonego wyroku, uprawnia do konstatacji, iż podniesione przez skarżącego zarzuty wybiórczego, jednostronnego potraktowania zgromadzonego materiału dowodowego, tudzież dokonania błędnych ustaleń faktycznych – w zakresie czynów przypisanych oskarżonym I. W. (1) i R. K. (1) w punktach II I VII zaskarżonego wyroku - nie były zasadne. Sąd Okręgowy w szczegółowy i wyczerpujący sposób dokonał jego analizy oraz zaprezentował rzetelną ocenę zarówno wyjaśnień w/w oskarżonych, relacji pokrzywdzonego R. P. (1), jak i świadków (w tym F. R. (1)) oraz nieosobowego materiału dowodowego, co znalazło odzwierciedlenie w pisemnym uzasadnieniu wyroku. W przekonaniu Sądu Apelacyjnego ocena tych dowodów i poczynione na jej podstawie ustalenia Sądu Okręgowego, w powyższym zakresie, dotyczącym przypisania oskarżonym I. W. (1) i R. K. (1) oszustwa na szkodę R. P. (1) (tudzież kwalifikacji prawnej), generalnie były trafne i w niczym nie mogły ich podważyć argumenty apelacji obrońcy w/w.

W przekonaniu sądu ad quem konieczne było jedynie doprecyzowanie w opisach przypisanych czynów (z uwagi na ustalenia poczynione przez sam Sąd Okręgowy, a także orzeczone przez niego w punkcie X obowiązek z art. 46 § 1 k.k. solidarnego naprawienia szkody w wysokości 307.667 zł), iż: po pierwsze - (w ramach czynu przypisanego I. W. (1) w punkcie II części dyspozytywnej) – przez wskazanie, że w/w oskarżona doprowadziła R. P. (1) do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości w kwocie 390.000 zł, w postaci wskazanej w opisie czynu nieruchomości, zaś poniesiona przez R. P. (1) szkoda wyniosła 307.667 zł; zaś po drugie – (w ramach czynu przypisanego oskarżonemu R. K. (1) w punkcie VII części dyspozytywnej) – przez wskazanie, że niekorzystne rozporządzenie mieniem znacznej wartości w kwocie 390.000 zł dotyczyło wskazanej w opisie czynu nieruchomości, poniesiona przez R. P. (1) szkoda wyniosła 307.667 zł, zaś jako podstawę wymiaru kary należało przyjąć art. 19 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

Rację ma natomiast autor omawianej skargi odwoławczej wówczas, gdy kwestionuje dokonaną przez Sąd Okręgowy ocenę materiału dowodowego (a w ślad za tym i poczynione ustalenia faktyczne), w zakresie czynów przypisanych A. K. (1), I. W. (1) i R. K. (1) w punktach I i VI zaskarżonego wyroku na szkodę W. i E. małżonków M.. Argumentacja skarżącego (adw. K. K.) w tej materii w zasadzie jest tożsama z zarzutami wysuwanymi w apelacji obrońcy A. K. (1) (adw. F. W.). Omawiane apelacje obrońców oskarżonych przede wszystkim okazały się zasadne w tym znaczeniu, że skutkiem ich wywiedzenia musiało być uchylene zaskarżonego wyroku w określonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Sąd Apelacyjny nie dostrzega potrzeby, aby w sposób szczegółowy odnosić się do wszystkich postawionych w tychże apelacjach zarzutów oraz argumentów zawartych w ich uzasadnieniach. Zasadne jest bowiem rozważenie tylko tych uchybień Sadu I instancji, które miały istotny i decydujący wpływ na rozstrzygnięcie kasatoryjne sądu odwoławczego.

Uzasadnione wątpliwości budzi mianowicie konstatacja, że oskarżona I. W. (1) działając wspólnie i w porozumieniu z oskarżonym A. K. (1), doprowadziła pokrzywdzonych małżonków M. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Zarówno w apelacji adw. K. K., jak i skardze odwoławczej adw. F. W. trafnie zauważono, że I. W. (1) nie uczestniczyła ani w negocjowaniu, ani też zawieraniu żadnej z umów pożyczek z pokrzywdzonymi małżonkami M., zaś ze zgromadzonego przez Sąd Okręgowy materiału dowodowego zdaje się wynikać, że w/w oskarżona była osobą finansującą oskarżonego A. K. (1) w związku z zamiarem spłaty hipoteki ciężącej na nieruchomości małżonków M., co nastąpiło już po podpisaniu przedmiotowych umów pożyczek. Nie sposób odmówić zatem racji argumentacji obu obrońców, iż same powiązania biznesowe pomiędzy oskarżoną I. W. (1) a oskarżonym A. K. (1), jak również bliska zażyłość w/w osób, wynikająca m.in. z przedłożonych fotografii, eksponowane przez Sąd I instancji w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia (str. 24 uzasadnienia SO), wydają się być niewystarczające dla bezspornego przyjęcia, iż oskarżona I. W. (1) działając wspólnie i w porozumieniu z oskarżonym A. K. (1) dopuściła się popełnienia przestępstwa przypisanego jej w punkcie I części dyspozytywnej wyroku, zaś w konsekwencji - oskarżeni A. K. (1) i R. K. (1) dopuścili się określonych przestępstw (na szkodę małżonków M.), w kształcie przypisanym im odpowiednio w punktach I i VI zaskarżonego wyroku, a zatem rozstrzygnięcia te jawią się obecnie jako co najmniej przedwczesne.

Wypada też przypomnieć, że o zamiarze sprawcy przesądza całokształt podmiotowych i przedmiotowych okoliczności, bowiem tylko wtedy możliwe jest odtworzenie rzeczywistych przeżyć sprawcy i ustalenie, do czego zmierzał i czego chciał. Nie ma też potrzeby szerszego wywodzenia, że przypisanie oszustwa z art. 286 § 1 k.k. wiąże się z wykazaniem, że sprawca obejmował swoją świadomością i zamiarem bezpośrednim kierunkowym wprowadzenie w błąd innej osoby oraz to, że doprowadza ją w ten sposób do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, co winno zostać udowodnione ponad wszelką wątpliwość. W orzecznictwie słusznie również podkreśla się, iż charakterystyczny dla strony podmiotowej tego przestępstwa zamiar bezpośredni powinien obejmować zarówno cel działania sprawcy, jak i sam sposób działania zmierzającego do zrealizowania tego celu. Zamiar sprawcy w płaszczyźnie intelektualnej musi więc obejmować z jednej strony, sposób zachowania sprawcy, tzw. środek intelektualny, jakim jest w przypadku oszustwa wprowadzenie w błąd, wyzyskanie błędu lub niezdolności osoby rozporządzającej mieniem do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Z drugiej strony, sprawca musi mieć świadomość, że co najmniej może uzyskać korzyść majątkową z planowanego zachowania w wyniku zastosowanego sposobu działania oraz świadomość więzi przyczynowej łączącej podejmowane przez niego działania z niekorzystnym rozporządzeniem mieniem. W

plaszczynie woluntatywnej zamiar oszustwa musi przyjmować postać chęci skierowanej na zachowanie prowadzące do wywołania błędu, wyzyskania błędu lub wyzyskania niezdolności osoby rozporządzającej mieniem do należytego pojmowania przedsiębranego działania, chęci doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem przez osobę, w stosunku do której sprawca podejmuje działania wprowadzające w błąd, zaniechania poinformowania o pozostawaniu przez tę osobę w błędnym przekonaniu lub zachowania polegającego na wyzyskaniu jej niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania oraz chęci osiągnięcia przy pomocy obu opisanych wyżej zachowań korzyści majątkowej. Istotne jest przy tym także i to, iż wymagany przez art. 286 § 1 k.k. zamiar bezpośredni działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oznacza, że kierunkowe działanie sprawcy w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, musi wystąpić już przy wprowadzaniu rozporządzającego mieniem w błąd, względnie przy wyzyskiwaniu błędu, bądź też niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Istotny jest tylko taki błąd pokrzywdzonego, który stanowi przyczynę niekorzystnego rozporządzenia mieniem. Trudno też nie dostrzec, że ustalenia Sądu I instancji dotyczące świadomego ukierunkowania oskarżonych na osiągnięcie danego stanu rzeczy („celu”), co oznacza znamię podmiotowe tworzące to przestępstwo kierunkowe poprzez wprowadzenie małżonków M. w błąd „co do rzeczywistego zamiaru zawarcia tych umów – faktycznie mając na celu przejęcie prawa własności tej nieruchomości” są wątpliwe także z powodów wskazanych w pisemnych motywach wyroku. Mianowicie podniesiono tam, że „(...) odnosząc się do przestępstwa popełnionego na szkodę W. i E. M. (1) sąd wskazuje, że o ile na początkowym etapie - przy zawieraniu pierwszej z umów nie udało się wykazać takiego zamiaru po stronie oskarżonych, to jednak oceniając dalszy tok ich czynności sąd stanął na stanowisku, że takowy przyświecał oskarżonym, a zawarcie pierwszej z umów pożyczek było elementem niezbędnym do wejścia w posiadania przedmiotu zabezpieczenia” (str. 31 uzasadnienia SO). obrońcy trafnie też podnoszą, że Sąd nie poddał analizie okoliczności dotyczących nie poinformowania o wadach nieruchomości (samowola budowlana), sytuacji finansowej pokrzywdzonych małżonków M., tudzież tego, że dobrowolnie wydali na rzecz A. K. (1) nieruchomość i zdawali jak się wydaje sobie sprawę z wagi łączącej strony umowy i konsekwencji jakie ona niesie, w wypadku nie wywiązania się z jej zapisów.

Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku podniósł również, że oskarżeni A. K. (1), I. W. (1) i R. K. (1) (w odniesieniu do przypisanych im przestępstw popełnionych na szkodę małżonków M.) działali w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadzili pokrzywdzonych do niekorzystnego rozporządzenia mieniem znacznej wartości, wprowadzając ich w błąd co do zamiaru zawarcia tych umów, przy czym należało także wykazać, że posłużyli się w tym celu podrobionym dokumentem (oświadczeniem z dnia 24.11.2011 r.). Warto jednak zauważyć, co podnoszą obrońcy, że nie jest obojętne czy oskarżeni doprowadzili pokrzywdzonych do niekorzystnego rozporządzenia mieniem wprowadzając ich w błąd, czy też taki błąd wyzyskując, zaś konieczna odpowiedź winna zostać precyzyjnie wskazana w ramach ustalonego stanu faktycznego. Sąd Okręgowy oceniając materiał dowodowy i ustalając, że doszło też do popełnienia przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. nie odniósł się w ogóle do faktu, podnoszonego przez obrońców, że toczyło się postępowanie w sprawie podrobienia odpowiednich dokumentów, które zostało umorzone.

W tej sytuacji nie sposób obalić zarzutów eksponowanych w apelacjach, zwłaszcza przez obrońcę A. K. (1), że zaskarżony wyrok zapadł w tej części z naruszeniem art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k., związanym z przedwczesną, niekompletną oceną materiału dowodowego. Nie ulega także wątpliwości, że istotą niniejszej sprawy karnej jest odpowiedź na pytanie, czy rzeczywiście doszło do popełnienia przestępstwa, o określonych w ustawie karnej znamionach, na szkodę małżonków M., nie zaś kwestia uregulowania wzajemnych zobowiązań stron o charakterze cywilnym. Konieczne jest zatem poczynienie w tym zakresie trafnych, bezspornych ustaleń faktycznych w oparciu o całokształt ujawnionego materiału dowodowego. Winny one dotyczyć także i akcentowanej przez obronę wartości nieruchomości małżonków M.. Mianowicie z operatu szacunkowego rzeczoznawcy majątkowego A. W. zdaje się wynikać, że wynosiła ona 429.000 zł, jednakże w tym samym operacie wskazano też na inną wartość - 343.000 zł dla sprzedaży wymuszonej (tzn. komorniczej). Sytuacji nie ułatwia także dotychczasowe stanowisko Sadu I instancji, który wprawdzie przyjął wartość wyższą, jednakże w pisemnych motywach wyroku wskazał, że wartość ta jest „niedoszacowana” (str. 38 uzasadnienia SO). Na marginesie tylko nie sposób pominąć, że z poczynionych ustaleń zdaje się wynikać, że małżonkowie M. początkowo spłacili jedynie cztery raty po 2.500 zł każda, natomiast w przypadku drugiej z umów pożyczek nie jest możliwe precyzyjne ustalenie czy kwota 34.000 zł miała zostać

wyegzekwowana tytułem należności głównej, czy też tytułem zastrzeżonych odsetek. Wobec powyższego nie sposób w chwili obecnej stwierdzić, czy pokrzywdzeni mieli ponieść szkodę wyrażającą się w różnicy pomiędzy kwotą uiszczonych odsetek a wysokością odsetek maksymalnych. Tymczasem naprawienie szkody, o którym mowa w art. 46 § 1 k.k. (a takie rozstrzygnięcie zapadło w procesie na rzecz małżonków M.), to w szczególności wyrównanie straty, którą pokrzywdzony poniósł (arg. ex art. 361 § 2 k.c.). Orzeczenie w tym zakresie związane jest bowiem ściśle z rzeczywistą szkodą, jaką poniósł pokrzywdzony, stąd nie może ono prowadzić do przysporzeń w majątku tego ostatniego (zob. np. wyroki SN: z 25.06.2015 r., II KK 171/15, Legalis; z 10.02.2017 r., IV KK 440/16, Legalis; z 29.03.2011 r., III KK 392/10, Legalis).

W tej sytuacji dokonana przez Sąd I instancji niepełna ocena całokształtu skomplikowanej materii tej części przedmiotowej sprawy karnej nie może być akceptowana, zaś stwierdzone uchybienia są wystarczające do wydania rozstrzygnięcia kasatoryjnego (art. 436 k.p.k.). Szczegółowe odniesienie się do pozostałych zarzutów apelacji obrońców jawi się bowiem jako przedwczesne ze względu na konieczność ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego. Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 437 § 2 k.p.k., należało uchylić zaskarżony wyrok w zakresie czynów przypisanych oskarżonym A. K. (1), I. W. (1) oraz R. K. (1) w punktach I i VI części dyspozytywnej wyroku oraz rozstrzygnięć z tym związanych, zawartych w części dyspozytywnej: w punkcie V – dotyczące warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej wobec A. K. (1) kary pozbawienia wolności; w punkcie X podpunkt 1; w punkcie XI oraz zawarte w punkcie XIII rozstrzygnięcie o kosztach związanych z uchylonymi punktami I i VI – i w tym zakresie przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Gorzowie Wielkopolskim do ponownego rozpoznania.

W niczym nie przesądzając końcowego rozstrzygnięcia, w toku ponownego rozpoznania Sąd Okręgowy winien przede wszystkim rozważyć wagę zasygnalizowanych zagadnień i szczegółowo odnieść się do kwestii wyżej poruszonych, po uprzednim podjęciu starań zmierzających do uszczegółowienia materiału dowodowego w opisanym zakresie, a w szczególności winien on dążyć do wnikliwszego przeprowadzenia tych dowodów, z którymi Sąd I instancji miał już kontakt, choć nie poddał ich dostatecznie wnikliwej analizie. W tym celu Sąd ten powinien zatem, oczywiście po odebraniu wyjaśnień od oskarżonych (oczywiście jeśli ci nie skorzystają z przysługującego im prawa do odmowy składania wyjaśnień), skoncentrować się na wnikliwym i precyzyjnym przesłuchaniu pokrzywdzonych małżonków M., a także ujawnić i przeanalizować odpowiedni materiał dokumentarny. Gdy mowa o pozostałych dowodach to należy wskazać, że o ile Sąd I instancji nie będzie widział potrzeby, albo stan sprawy nie będzie tego wymagał (stanowiska stron), rozpoznając ją ponownie, w związku z treścią rozstrzygnięcia sądu odwoławczego, może skorzystać z dyspozycji art. 442 § 2 k.p.k. i poprzestać na ujawnieniu tychże dowodów.

Rzeczą Sądu I instancji będzie zatem dokonanie rzetelnych ustaleń faktycznych, opartych na całokształcie zgromadzonego materiału dowodowego, a następnie przeprowadzenie gruntownej analizy i dokonanie wyrobu prezentowanych wersji zdarzeń, ocenionych w sposób zgodny z regułami procesowania (w tym naturalnie zgodnie z zasadą art. 5 § 2 k.p.k.), logiką i doświadczeniem życiowym, a nadto w przypadku takiej konieczności - sporządzenie przekonującego uzasadnienia swego stanowiska, w sposób wolny od uproszczeń i uwzględniający cały materiał dowodowy, zgodnie z wymaganiami art.424 k.p.k. Należy zwrócić uwagę na jeszcze jedną okoliczność. Mianowicie udowodnienie jakiegoś zagadnienia nie musi oznaczać, iż dane ustalenie musi zawsze wynikać bezpośrednio z konkretnych dowodów. Może ono wynikać także z nieodpartej logiki sytuacji stwierdzonej konkretnymi dowodami, jeżeli stanowi ona oczywistą przesłankę, na podstawie której doświadczenie życiowe nasuwa jednoznaczny wniosek, że dana okoliczność faktyczna istotnie wystąpiła (zob. np. wyroki SN: z 04.10.1973 r., III KR 243/73, OSNKW 1974, z. 2., poz. 33; z 24.04.2018 r., V KK 379/17, LEX nr 2490933).

W konsekwencji powyższe rozstrzygnięcie o charakterze kasatoryjnym, obligowało sąd ad quem do uchylenia zawartych w punktach III, V, VIII i IX części dyspozytywnej zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego: orzeczenia o karach łącznych pozbawienia wolności i grzywny, wymierzonych wobec oskarżonych I. W. (1) i R. K. (1) oraz rozstrzygnięcia w zakresie warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonych wobec nich kar łącznych pozbawienia wolności. Niezbędne było również zajęcie odpowiedniego stanowiska w przedmiocie orzeczonych, w zaskarżonym wyroku, wobec w/w oskarżonych jednostkowych kar pozbawienia wolności i grzywny (za przestępstwa na szkodę R. P. (1)). Oceniając te kary (z uwagi na treść apelacji obrońcy I. W. (1) i R. K. (1), poprzez pryzmat unormowania art.

447 § 1 k.p.k. – „apelacja co do winy”) stwierdzić należy, że są one adekwatne i w żadnym razie nie noszą w sobie cech nadmiernej surowości, nie mówiąc już o surowości rażącej. Trafnie także Sąd Okręgowy wskazał tak na wszystkie występujące okoliczności łagodzące, jak i obciążające. Sad odwoławczy, w ślad za wcześniejszym stanowiskiem Sądu I instancji, na podstawie art. 69 § 1 k.k., art. 70 § 1 pkt 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 r. w zw. z art. 4 § 1 k.k., warunkowo zawiesił na okres lat 5 wykonanie orzeczonych w punktach II i VII części dyspozytywnej wyroku wobec oskarżonych: I. W. (1) i R. K. (1) kar pozbawienia wolności.

Nadto w ramach orzeczenia o kosztach zawartego w punkcie XIII części dyspozytywnej, w związku z zakresowym rozstrzygnięciem kasatoryjnym, należało także ustalić, że zasądzone od I. W. (1) i R. K. (1) wydatki na rzecz Skarbu Państwa wynoszą po 1/6 ich części.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k., dokonał w zaskarżonym wyroku odpowiednich zmian, nadto wydał częściowe rozstrzygnięcia kasatoryjne, zaś w pozostałym zakresie, wobec nie stwierdzenia uchybień, określonych w art. 435, art. 439 § 1, art. 440 i art. 455 k.p.k., a podlegających uwzględnieniu z urzędu - utrzymał zaskarżony wyrok w mocy.

Sąd Apelacyjny zdecydował także (w związku z utrzymaniem w mocy wyroku w określonej części), na podstawie art. 624 § 1 k.p.k., art. 626 § 1 k.p.k., art. 633 i art. 634 k.p.k. o zasądzeniu od oskarżonych I. W. (1) i R. K. (1) kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze w 1/3 części od każdego z nich, zaś zwolnieniu ich od opłaty (podobnie, jak przed Sądem I instancji). Z kolei o tym kto, w jakiej części i zakresie poniesie koszty procesu w związku z rozstrzygnięciem kasatoryjnym, zostanie stwierdzone w „orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie” (arg. ex art. 626 § 1 k.p.k.).

Z tych wszystkich powodów orzeczono, jak w wyroku.

SSA Andrzej Wiśniewski SSA Bogumiła Metecka-Draus SSA Stanisław Stankiewicz